

เอกสารสรุปผลการจัดการองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนนี้เป็นฉบับที่ได้นำเสนอในที่ประชุมของ
สถาบันฯ เมื่อวันที่ 9 - 10 พฤษภาคม 2556 โดยคณะวิทยากรได้ให้ข้อเสนอแนะให้มีการดำเนินการจัดเก็บ
หรือหาข้อสรุปเพิ่มอีก 1 ครั้ง ก่อนแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบและจัดทำรูปเล่มต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้
การดำเนินการด้านการจัดการความรู้ของคณะเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความกรุณา KM Team ของคณะ
ช่วยดำเนินการตรวจสอบก่อนดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

14 พฤษภาคม 2556

สรุปการจัดการความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน คณะศิลปศึกษา

หัวข้อ : การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

จากการที่คณะศิลปศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู สาขาวิชาชีพ
เฉพาะ ด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งภายในหลักสูตรของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครูทุกสาขาวิชานั้น ได้
กำหนดให้นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 5 จะต้องดำเนินการฝึกประสบการณ์ในการสอนในสถานศึกษาเพื่อ
สร้างประสบการณ์ในการสอน และนำความรู้ที่ได้สะสมไว้ตลอด 4 ปีการศึกษา ไปใช้ปฏิบัติจริงโดยการไป
ฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอนนั้น จะมีกลุ่มอาจารย์ที่มีคุณสมบัติครบตามข้อกำหนด ได้รับมอบหมายหน้าที่
ในการประเมินประสิทธิภาพการสอน การปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของนักศึกษาฝึกสอน พร้อมให้คำสังสอน
แนะนำ ดิชม แก่นักศึกษา ให้สามารถปฏิบัติการสอนในส่วนต่างๆ ได้อย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
ดังนั้นคณะศิลปศึกษาจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของนิเทศการฝึกสอน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ
เรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาชีพครู 5 ปี ของคณะศิลปศึกษา จากความสำคัญดังกล่าวคณะศิลปศึกษาจึงได้
ดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้เกี่ยวกับวิธีการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์
แก่อาจารย์นิเทศของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และหน่วยงานๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปเป็นแนวทางหรือ
ใช้ประโยชน์ได้ต่อไป ซึ่งจากการดำเนินการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับวิธีการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนอย่างไร
ให้มีประสิทธิภาพของคณาจารย์คณะศิลปศึกษา ที่มีประสบการณ์ด้านการนิเทศ ได้ข้อสรุปดังนี้

1. เมื่อได้รับเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ อาจารย์นิเทศควรศึกษาระเบียบ ขั้นตอน วัน เวลา
และข้อกำหนดต่างๆ ให้ชัดเจน จากนั้น ควรมีการติดต่อกับนักศึกษาฝึกสอนที่ตนรับผิดชอบ เพื่อพูดคุย หรือ
ขอข้อมูลที่สำคัญอื่นๆ ซึ่งการดำเนินการในส่วนนี้จะช่วงเวลาที่ดีที่อาจารย์นิเทศสามารถสร้างสัมพันธ์หรือ
มิตรภาพอันดีต่อนักศึกษาฝึกสอน เพื่อลดความประหม่า หรือคืนตระหนกของนักศึกษาฝึกสอนที่มีต่อการ
รับการนิเทศ

2. ก่อนไปนิเทศนักศึกษาควรมีการติดต่อกับครูพี่เลี้ยงของแต่ละสถานศึกษา หรือนักศึกษาฝึกสอน เพื่อนัด วัน เวลา ที่แน่นอน เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือข้อติดขัดใดๆ ที่อาจส่งผลต่อการไปนิเทศ นักศึกษาได้

3. อาจารย์นิเทศควรไปถึงสถานศึกษาที่จะดำเนินการนิเทศก่อนเวลานัดหมาย เพื่อดูสภาพแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอน หรือพูดคุยรายละเอียด ผลการปฏิบัติการสอน หรือสภาพปัญหาต่างๆ กับผู้บริหาร โรงเรียน หรือครูพี่เลี้ยง รวมถึงการพูดคุยกับนักศึกษาถึงปัญหา หรือ อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถว่ากล่าวตักเตือน ดิชม หรือให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วงนี้อาจารย์นิเทศควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบการแต่งกายรวมถึงพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกสอนด้วย

4. เมื่อใช้เวลาในการพูดคุยกับบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ก่อนนิเทศการสอนของนักศึกษา อาจารย์นิเทศจะต้องขอแผนการสอนในเนื้อหาของรายวิชาที่จะต้องดำเนินการนิเทศจากนักศึกษาฝึกสอน จากนั้น ควรตรวจสอบความถูกต้องของแผนการสอนที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น โดยให้ยึดตามแนวทางที่โรงเรียน กำหนดไว้ และหากไม่มีข้อกำหนดของทางโรงเรียนให้อ้างอิงทฤษฎีหรือหลักการเขียนในการแนะนำ นักศึกษา ทั้งนี้อาจารย์นิเทศควรทำความเข้าใจและตรวจสอบรายละเอียดของแผนการสอนให้เข้าใจอย่าง ชัดเจนก่อนจะเริ่มการนิเทศการสอน เพื่อความสะดวกและความถูกต้องในการใช้แผนการสอนนั้น ประกอบการนิเทศ

5. ในระหว่างการดำเนินการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ครูนิเทศควรเป็นผู้ฟังหรือผู้สังเกตการณ์ที่ดี ตั้งในสังเกตการณ์สอนอย่างมีสมาธิ ไม่ทำกิจกรรมอื่นๆ ที่อาจรบกวนการสอน รวมถึงการไม่แสดงอารมณ์ หรือความขัดข้องใจต่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ควรเปิดโอกาสในการสอนอย่างอิสระแก่นักศึกษา ฝึกสอน ซึ่งหากมีข้อแนะนำใดๆ ควรจดบันทึกไว้ก่อน จากนั้นค่อยพูดคุยหรือแนะนำนักศึกษาภายหลังการ เรียนการสอนในเนื้อหานั้นๆ แล้วเสร็จ ยกเว้นมีข้อแนะนำหรือต้องการยกตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เพิ่มเติมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยควรขออนุญาตอาจารย์ผู้สอน (นักศึกษา) ก่อน

6. เมื่อนักศึกษาฝึกสอน ได้ดำเนินการสอนแล้วเสร็จ อาจารย์นิเทศควรมีการพูดคุย ให้คำแนะนำที่ จำเป็น ทั้งในส่วนของวิธีการสอน ได้แก่ การเข้าสู่บทเรียน การสอน การยกตัวอย่างประกอบ และการสรุป เนื้อหาในแต่ละครั้ง รวมถึงการสร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียน พฤติกรรมท่าทางในระหว่างสอน การแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะสอน และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งควรทั้งการชมและการติ หรือการเสริมแรงทั้งทางบวก และทางลบให้แก่ศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และทราบแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้ หากมีนักศึกษาที่อาจารย์นิเทศไปนิเทศมากกว่า 1 คน ควรมีการพูดคุยครั้งละ 1 คน เพื่อนักศึกษาสามารถรับ ฟัง ชักถาม พูดคุย ได้อย่างเต็มที่ ไม่เคอะเขิน หรือเกิดความเหลื่อมล้ำจากผลการนิเทศในแต่ละคน

7. ในส่วนของการวิจัยในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศควรมีการพูดคุย กับนักศึกษาฝึกสอนว่าพบสภาพ ปัญหาใดบ้างในขณะสอน พร้อมมีการแลกเปลี่ยน พูดคุย แนะนำ ว่าเรื่องใดเหมาะสมหรือสามารถ ดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้ เรื่องใดไม่ควรดำเนินการ พร้อมให้เหตุผลที่ชัดเจน ทั้งนี้ไม่ควรกำหนดเวลาใน

การได้ประเด็นการวิจัยที่เร็วจนเกินไป เนื่องจากสภาพปัญหาหรือบริบทของแต่ละโรงเรียน หรือชั้นเรียน ย่อมมีความแตกต่างกัน อาจพบสภาพปัญหาในเวลาที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งในการดำเนินการในการทำวิจัยในชั้นเรียนนี้ อาจารย์นิเทศควรให้คำแนะนำในการดำเนินการต่างๆ และติดตามผลการดำเนินการอย่างใกล้ชิด

8. ในการให้คะแนนประเมินผลการสอน อาจารย์นิเทศไม่ควรลงคะแนนการประเมินต่อหน้า นักศึกษาฝึกสอนขณะทำการนิเทศการสอน เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกหรือเกิดการเปรียบเทียบกันของ นักศึกษาฝึกสอน โดยควรลงคะแนนภายหลังกลับจากการนิเทศการสอนแล้ว ทั้งนี้ไม่ควรนานจนเกินไป เพราะอาจเกิดการหลงลืม หรือสับสนคะแนนของนักศึกษาแต่ละคนได้ ซึ่งในการให้คะแนนในครั้งที่ 2 นั้น อาจารย์นิเทศควรมีการพิจารณาถึงพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลง เทียบกับการไปนิเทศในครั้งที่ 1 โดยหากสิ่งใด นักศึกษามีพัฒนาการที่ดีขึ้น คะแนนในประเด็นประเมินนั้นๆ ก็ควรสูงขึ้น และลดคะแนนลงในกรณีที่ไม่สามารถทำได้เทียบเท่าครั้งที่ 1

9. ในการให้คะแนน อาจารย์นิเทศควรมีหลักการหรือเกณฑ์ในการให้คะแนนในส่วนต่างๆ ที่ชัดเจนทั้งในส่วนของการสอน การปฏิบัติงาน และรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ในกรณีที่นิเทศนักศึกษา ฝึกสอนมากกว่า 1 คน ควรมีข้อกำหนดที่เหมาะสม ชัดเจน สามารถอธิบายหรืออ้างอิงได้จริง

10. อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศทุกคน ควรให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิเทศ ทั้งในส่วนของการประชุม การอบรมสัมมนาต่างๆ อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ในส่วน of อาจารย์นิเทศที่อยู่ในสังกัดสถาบันเดียวกันแต่คนละสถานที่ตั้งควรมีการประชุม แลกเปลี่ยนแนวทาง ปัญหา อุปสรรค ร่วมกัน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้หรือ การวางแผนทางต่างๆ ที่เหมาะสมร่วมกัน